

ninės kalbos analizę. Disertanto nuomone, aptarti požiūriai absoliutina savo tyrinėjama aspekta, supaprastintai aiškina supratimo procesą. Šis statiškas kurio nors vieno faktoriaus reikšmės absoliutinimas įvairiuose kontekstuose disertanto vadinamas supratimo proceso homogenizacija, kuriai jis priešpriešina heterogeninį požiūrį, kai atskiro faktoriaus svarba nėra rigidiškai fiksuota ir kinta pagal socialinę kultūrinę aplinką, kurioje vyksta supratimas. Nagrinėdamas natūralios, dirbtinės, kasdieninės bei filosofinės kalbos santykį, filosofinės kalbos konceptų rekursyvumą, skirdamas metodologinį ir metodinį supratimo problemos aspektus, disertantas aiškina supratimo proceso homogenizacijos ir heterogenizacijos prielaidas ir kartu kuria instrumentarijų tolesnei analizei. Kituose disertacijos skyriuose kritiškai analizuojama abiejų filosofinių srovių konfrontacijos raida bei jų vėlesnės konvergencijos prielaidos. Analinėje filosofijoje išskiriami du etapai:

IRMIJA ZAKSAS

(1919—1989)

1989 m. lapkričio 13 d. Kaune mirė filosofijos mokslų daktaras, profesorius Irmija Zaksas.

1) nuo G. Fregės iki ankstyvojo L. Vitgenšteino, 2) nuo vėlyvojo L. Vitgenšteino iki šių dienų.

M. Šaulausko disertaciją teigiamai įvertino oficialieji oponentai. Kartu jie atkreipė dėmesį į silpnesnes disertacijos vietas. Prof. E. Nekrašas, pažymėjęs aukštą teorinį darbo lygį, kritikavo, jo nuomone, netinkamą disertacijos struktūrą: užuot pradėjęs nuo tapso ir nuostatų formavimosi, disertantas pradeda nuo teorinės dalies, todėl natūralu, kad teorinė ir istorinė dalys silpnai susijusios. Abu oficialieji oponentai kritikavo sudėtingą disertanto kalbą, kurią dėl painių konstrukcijų, nepakankamai apibrėžtų terminų sunku suprasti. Diskusijoje taip pat dalyvavo ir daugiausia teigiamai disertaciją vertino profesoriai R. Pavilionis, E. Meškauskas, A. Štiogeris, R. Plečkaitis, akad. V. Čekanauskas.

R. Kacevičius

Irmija Zaksas gimė 1919 m. kovo 5 d. Šiauliuose mokytojų šeimoje. Baigęs Šiaulių berniukų gimnaziją, 1937 m. įstojo į Kauno Vytauto Didžiojo universitetą studijuoti chemijos. 1940 m. persikėlė į Vilnių, kur tęsė studijas Vilniaus universiteto Chemijos fakultete. 1941 m. karas nutraukia studijas: Irmija Zaksas pasitraukia į RTFSR Kirovo sritį. 1942—1945 metais Irmija Zaksas — 16-osios Lietuviškosios divizijos karys. 1943 m. fronte įstoja į Komunistų partiją. 1944 m. vasarą dalyvauja kautynėse dėl gimtųjų Šiaulių. Demobilizuotas dirba laikraščio „Sovetskaja Litva“ korespondentu, vėliau — Lietuvos TSR Mokslų Akademijos skyriaus redaktoriumi. 1946 m. užbaigia ir chemijos studijas.

1948—1963 m. Irmija Zaksas dėsto filosofiją Vilniaus valstybiniame universitete. 1963—1976 m. — Kauno medicinos institute Filosofijos katedros vedėjas. Nuo 1976 m. — Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Filosofijos, sociologijos ir teisės institute — vyresnysis mokslinis bendradarbis, nuo 1986 m. — vadovaujantysis mokslinis bendradarbis.

1955 m. Irmija Zaksas apgynė kandidatę, 1964 m. — filosofijos mokslų daktatę,

ro disertaciją. Nuo 1958 m.—docentas, nuo 1968 m.—profesorius.

Irmija Zaksas paskelbė daugiau kaip 120 mokslinių darbų. Tarp jų: monografijas „Materializmo kova buržuazinėje lietuvoje prieš idealizmą ir religiją biologijoje“ (1956 m.), „Rasizmas ir eugenika buržuazinėje Lietuvoje“ (1959 m.), „Humanizmas ir religija“ (1971 m.), „Katalikybė ir egzistencializmas“ (1983 m.), „Ekumenizmas (filosofinė ir socialinė—politinė problematika“ (deponuota 1986 m.). Paskutiniaisiais metais tyrė Lietuvos laisvamanių pasaulėžiūrą, rašė stambų darbą šiuo klausimu.

Irmija Zaksas aktyviai populiarino savo tyrimų rezultatus, skelbdamas straipsnius periodikoje, skaitydamas paskaitas visuomenei. Profesorius buvo daugelio moks-

linių ir mokslinių-praktinių konferencijų organizatorius, jų leidinių sudarytojas ir rengėjas spaudai. Dirbdamas aukštosiose mokyklose Irmija Zaksas paskelbė darbų filosofijos dėstymo metodikos klausimais.

Profesorius I. Zaksas aktyviai dirbo ugdant mokslo darbuotojus. Jis skaitė paskaitas aspirantams, dirbo kandidatinio minimumo egzaminų komisijose, buvo daugelio aspirantų ir disertantų mokslinis vadovas, disertacijų oponentas, aktyvus mokslinių tarybų narys.

Irmija Zaksas palaidotas Šiaulių žemėje, kur gimė, kurią mylėjo, dėl kurios kovojo.

B. Deksnys